

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» підставою для взяття на облік внутрішньо переміщеної особи є наявність реєстрації місця її проживання на території, де виникли обставини, зазначені в ст. 1 даного Закону, що викликає заперечення, оскільки можлива ситуація, за якої особа була зареєстрована за іншою адресою, але фактично проживала, в даному випадку, у зоні проведення АТО.

У той же час, відповідно до п. 7 ст. 4 вищезгаданого Закону до заяви про взяття внутрішньо переміщеної особи на облік, можуть додаватися, у разі наявності, інші документи, що підтверджують факт проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення (трудова книжка із записами про здійснення трудової діяльності, документ, що підтверджує право власності на нерухоме майно).

Таким чином, на практиці взяття на облік особи, як внутрішньо переміщеної, можливе не лише на підставі реєстрації місця її проживання, у даному випадку, на території проведення АТО, а й за наявності доказів постійного проживання на відповідній території без реєстрації.

Як зазначалося раніше, у зв'язку з проведенням АТО та тимчасовою окупацією частини території нашої держави, що проявляється у можливості стати жертвою бойових дій, проявів насильства, порушень прав та свобод людини, внутрішньо переміщені особи мають право на соціальний захист, що проявляється у його здійсненні на більш високому рівні, шляхом надання даній категорії населення додаткових послуг, пільг та інших видів соціального захисту, у зв'язку з тим, що вони зазнали особливих соціальних ризиків.

Таким чином, внутрішньо переміщені сім'ї з дітьми мають право на додатковий соціальний захист, спрямований на подолання саме несприятливих наслідків життєвих обставин таких сімей, які склалися у зв'язку з вимушеним переселенням із зони проведення АТО або тимчасово окупованої території.

Додатковий соціальний захист передбачений законодавством України для окремих категорій населення, які в силу різних обставин обмежені в можливості брати участь у соціальному житті нарівні з іншими членами суспільства. Саме до таких категорій населення належать внутрішньо переміщені сім'ї з дітьми.

Особливістю додаткового соціального захисту є встановлення для осіб, які мають на них право, пільг та послуг переважно нематеріального характеру: у сфері працевлаштування, навчання, побутово-комунального обслуговування тощо. У той же час, законодавством також передбачена можливість здійснення грошових виплат у рам-

ках додаткового соціального захисту населення, у тому числі сімей з дітьми. У цьому разі йдеться про цільове фінансування з державного бюджету на спеціальні соціальні потреби, організаційні заходи щодо пом'якшення несприятливих наслідків окремих соціальних ризиків, підтримку певних верств населення, які перебувають у найбільш скрутних умовах, тощо. Кошти на такі програми частіше за все виділяються з державного бюджету України [3, с. 117].

Як зазначає Н.Б. Болотіна, дана організаційно-правова форма соціального захисту має саме додатковий характер, оскільки здійснюється одночасно з загальною системою соціального захисту (загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, державною соціальною допомогою та ін.) [4, с. 45].

Варто також зазначити, що зважаючи на значну кількість внутрішньо переміщених осіб, 50 % яких покинули місце свого постійного проживання разом з дітьми [5], складну політичну та соціально-економічну ситуацію в Україні, держава не здатна повною мірою забезпечити таким сім'ям належних умов для соціальної адаптації. За такої ситуації важливого значення набуває недержавна форма соціального захисту, що здійснюється шляхом благодійництва, волонтерства, гуманітарної допомоги і т.д.

Одним з видів соціального захисту внутрішньо переміщених сімей з дітьми є грошові виплати. Відповідно до п. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505, внутрішньо переміщені особи, які стоять на обліку в структурних підрозділах з питань соціального захисту населення місцевих органів державної влади, мають право на отримання щомісячної адресної допомоги для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

Грошова допомога призначається на сім'ю та виплачується одному з її членів за наявності письмової згоди інших у таких розмірах: для непрацездатних осіб (пенсіонери, інваліди, діти) – 884 грн. на одну особу, для працездатних – 442 грн. Однак сума призначеної допомоги на родину не повинна перевищувати 2400 грн.

Така грошова допомога призначається на строк до шести місяців. Однак її розмір може бути зменшено на 50 % через два місяці, а через чотири – її виплата може бути взагалі припинена за умови, якщо у складі родини є працездатні члени сім'ї, які не обтяжені сімейними обов'язками (догляд за дитиною до досягнення нею 3-х років, догляд за інвалідами I групи або дітьми-інвалідами, молодшими 18 років і т.д.) та які не працевлаштувалися, в тому числі за сприянням державної служби зайнятості, або перебувають в трудових відносинах з роботодавцем на тимчасово окупованій

Ключевые слова: социальная защита, семья с детьми, внутренне перемещенное лицо, дополнительная социальная защита, негосударственное социальное обеспечение.

Borichenko Kateryna Valeriyvna

SOCIAL PROTECTION OF INTERNALLY DISPLACED FAMILIES WITH CHILDREN

The article investigates institutional and legal framework of social protection of internally displaced families with children. The concept of social protection of internally displaced families with children, described his views. Introduced proposals to reform the legal provision of social protection of the population.

Keywords: social security, family with children, internally displaced person, additional social security, private social security.